

HETI SZEMLE.

POLITIKAI ÉS TÁRSADALMI HETILAP.

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:

Egy évre — — — — — 3 frt — kr.
Félévre — — — — — 1 frt 50 kr.
Negyedévre — — — — — frt 75 kr.
Tanítóknak és kézműparosoknak egy évre 2 frt.

Felelős szerkesztő:

Dr. BUZA SÁNDOR.

A lap kiadója:

A „PÁZMÁNY-SAJTÓ.”

A szerkesztőséget és kiadóhivatalt illető összes küldemények, pénzek, hirdetések, stb. a „Pázmány-sajtó” címére küldendők. (Deák-tér 29. sz.)
Hirdetések jutányos árban vételnek fel.

A lap megjelenik minden kedden.

A győzelem kilátásai.

— Visszapillantás az egyházpolitikai vitára. —

A minden nagyobb országos szükség nélkül fölvetett egyházpolitikai kérdésekben immár megtörtént az előcsatározás.

A zászlók kibontva vannak. A hadsorok rendezkednek.

Két táborra van osztva az ország és készül a döntő csatára.

Vajjon melyik fog győzni?

— Andrassy, a mélyen látó nagy államférfiu és nem a mai tapasztalatlan törpe epigon, néhány évvel előbb, mikor a harez szintén kitörő félben volt, óva emelte fel szavát s intette a kormányon ülőket: ne keljenek harezra az egyházzal, mert bármelyik fél győzzön, a nemzet maga lesz a vesztes.

És ezt érzik sokan ma is s Ugron Gáborral, Szatmár képviselőjével élükön oda kiáltanak a harezot üzenő kormánynak: vonja be a zászlót, szüntesse meg az áldástalan harezot és erejét inkább a nemzetnek sokkal életbevágóbb és sürgetőbb nagy feladataira központosítsa: a tarhatatlan közigazgatási állapotok javítására, a pusztuló felvidék népének megmentésére, a mindnütt pangó közgazdaság és ipar talpraállítására, a tulságos nagy adóterhek könnyítésére, a nyomorgósan fizetett tanítók állapotának javítására, iskolák felállítására és felszerelésére, a nemzetiségi és nemzeti kérdésre, a folyton terjedő corruptio kiirtására s a második ezredév hajnalán az elsőt megtartó kath. egyház meg-

szilárdítására az autonomia által, nem pedig annak fenekestől való felforgatására.

Van tehát egy harmadik tábor is, a békitő tábor.

Ujból kérjük, melyik lesz a győztes?

Arról, hogy előbb-utóbb, de végre is a jog és igazság fog győzni, mindenki bizonyos lehet.

Hogy a jog és igazság az egyház részén van, mely Krisztus szent letéteményét őrzi és védi isteni és emberi erővel épen a haza javára, — arról mi katolikusok teljes bizonyossággal meg vagyunk győződve.

De a jog és igazság egy időre elhomályosulhat, sőt el is bukhatik a tévedések, szenvedélyek és érdekek szirtjein. Erről meg a történelem s élet tanuskodik.

Már ha a győzelemre nézve pusztán csak e szempontból mérlegeljük az eshetőségeket, aggódva kell néznünk a közel jövő elé.

Mert igen nagyok a tévedések, nagyon fel vannak korbácsolva a szenvedélyek, s fellelte uralkodók a párt- és magán érdekek.

Hogy mily nagy a fogalom-zavar még a kath. férfiak között is, erre nézve elég lesz csak néhány feltűnő jelenségre hivatkoznunk.

A „jó katolikus” Latkóczyval vitakoznak a pápának mint idegen hatalomnak beavatkozása ellen az egyházpolit. kérdésekbe, mint a nemzet belügyeibe. Holott, mint jó katolikusoknak tudniok kellene, hogy a pápa egyházkérdésekben a katolikusokra nézve sehol és soha sem idegen ha-

talom, s ha a pápának egy szentséghez nincs köze, mikor azt megdönteni akarják, hát akkor ugyan mit gondolnak, mihez van még köze?

Azt mondják a „jó katolikus” Beksics-essel és Gajárral, hogy a pápa csak a hármasság iránti ellenszenvből s világhatalmi állás érdekében okoz nehézségeket a magyar kormánynak, holott ha csak egy kis történelmi ismeretük volna, tudniok kellene, hogy a pápaságnak a polgári házasságra vonatkozólag mindig ugyanaz volt álláspontja, mindig és mindenütt tiltakozott és küzdött ellene s egyes országokban hova a forradalom vagy nyílt egyházüldözés hozta be azt, csak úgy türte és türti, mint Jézus Krisztus a zsidóktól való megfeszítetést.

Weckerle, Csáky, a fiatal Andrassy, Perczel Dezső és a többi „jó katolikusok,” mind egy korusban zengik ellenségeinkkel, hogy a polgári házasság nem sért hitelt, megférhet azzal; holott pedig a pápa, az egész püspöki kar egyhangulag, az összes papság egyértelműleg folyton azt hangoztatják, hogy a polg. házasság bármely alakja egyenesen hitelvbe ütközik.

Vajjon mi más egyebet jelent ez iszonyu fogalom-zavar, mint a házasság szentségének teljes nem ismerését, sőt még többet: magának a Krisztustól rendelt tanító egyháznak megtagadását: azon egyházforradalmi protestans elv felállítását, hogy nem a pápa, nem a vele egyesült püspöki kar és a papság van hivatva meg-

ha nem alkalmazkodik az erkölcsi törvényekhez, bonyadalmakat, felforgatásokat, zivatárokat idéz elő a társadalomban. A vallás megtanítja a szívet helyesen szeretni és helyesen gyűlölni; megtanítja, hogy csak a bünt szabad gyűlölni; az emberiséget szeretni kötelesség. Ha sokszor nehéz is szeretni azt az embert, aki bánt és nem szeretni a bünt, amely kedves és csábító, szigorú követeléséből a vallás egy hajszálnyit sem enged; leszáll a szív mélyébe és kérlelhetlenül üz ki onnan minden helytelen szeretetet. Ha kevélység, ez a végzetes bűn, mely erényekkel táplálkozik, mely minden rosznak a forrása, szálotta meg a szívet: a vallás felfödi őt szívünk redőiben és üldözi minden árnyalatában, míg csak helyet nem enged az alázatnak, mely bizalmat kelt magára iránt és szívetet hódít. Az aranyat számláló fősvénység, mely lelketlenségében nélkülözni hagyja saját véreit, sem talál kiméltet a vallás előtt. A vallás oda áll a szív ez undok bűne elé és rettenthetlenséggel villogtatja előtte az isteni igazságosság bosszuálló kardját és tárja elébe életfelfogásának szánandó mivoltát. Ha ott találja a nagyra-vágyást, a szív nyugalmának ezt az örökös háborgatóját, mely külsőleg tisztos buzgól-

TÁRCZA.

Elkeseredés.

Szajhősöké most a világ,
Az győz, aki jobban kiált.
Van-e nines-e tudománya?...
Csak legyen jó öblös szája!...

A butának — hogyha merész —
Ezer bolond tapsolni kész,
Egy két ezifra lopott szólam
S rázúg a sok éljen! jól van!

Árván maradt az igazság,
Örökébe ült a gazság
S a szabadság örve alatt
Üzen minden szentnek hadat...

Őseink szép hagyománya,
Mint a Csáki zabszalmája,
Pusztulni kezd, védtelen áll,
Czibálhatja ökör, számár...

Haladásra int a kor ma,
S az indóház? lebuja, koresma!...
Panamába fut a kerék
S van zónázó hajh már elég!

A becsület és az illem
Poesolyába, sárba billen...
A góg, a dölyf hág nyakára
S a szenvedély bestiája.

Egyenlőség, testvériség...
Ez már kevés, ez semmiség!
Isten ma már minden ember,
A Teremtő szólni sem mer.

Egy még a szent, a szent haza,
S kinek nem kell kapa, kasza,
Mind így kiált: „Óh hon, óh hon!”
S osztozik a kövér koncezon.

Óh Istenem, én Teremtőm,
Sujts közzénk már, de rettentőn!
Vagy támaszsz egy dicső szentet,
Hadd csináljon köztünk rendet!

Pály Ede.

A ker. nevelés apológiája.

(Folytatás.)

Természete a szívnek: szeretni és gyűlölni, vonzódni és irtózni, örömben uszni és fájdalomtól sujtatni. Ez érzelmek hullámvölgyein himbálódik a szív, míg csak meg nem szünik dobogni. A szeretet és gyűlölet,

itélteni és megállapítani, mi sérti a hitelvet, hanem minden egyes világi hívő, és ennek dacára még dicsekedni is mernek azzal, e modern protestanosok, hogy ők „jó katolikusok.“

Mert azt talán csak fel nem tételezi egy „jó katolikus“, hogy Krisztus helytartója, a pápa, a püspöki kar, a papság, az egész tanító egyház, pusztán Csáky-féle makacsságból, az ország nyugalmanak felzavarása végett vagy akár hatalmi, akár anyagi érdekből benső alap nélkül állítsa fel a hitelvi nehézségeket?

Az iszonyu fogalomzavar nem utolsó bizonyítéka az is, hogy egyik vezérkedő kath. politikus, Polonyi, megengedhetőnek tartja azt, hogy valamely kath. hitigazság a hazára lehet, kijelenti, hogy ez esetben inkább az egyházhhoz lenne hűtelen.

Egy másik kath. nevezetesség, ki nagy uri felületességéről országszerte ismeretes, zajos tetszés közt itéli el a világot megváltó s európai műveltséget megalapító kath. társaságokat és nem látja, hogy mint terjeszkednek bántatlanul a szabadkőműves, szociálista, istentelen és kath. ellenes társaságok s mint szorítják ki minden térről az emberiség és hazajólétének alapját képező kath. befolyást.

Egy harmadik „jó katolikus“ fél a kath. autonomiától, mint a mely hatalmas ellensulya lehet a „szabadelvű“ állam mindenhatóságának; a negyedik meg azért lelkesül a kath. autonomia mellett, hogy megrendszabályozza vele a püspöki kar hatalmát.

Van egy külön csoportja a „jó katolikusok“-nak, s Aponyi sem áll messze tőlük, — kik kegyesen megengedik az egyháznak, hogy tiltakozzék a hitelveket lerontó javaslatok ellen, de aztán meg ne próbáljon küzdeni is ellenök, tegye ölbe kezét, ne csináljon semmit, hagyja, hadd jusson diadalra a tévely a haladásnak, a békének nevében.

Egy esomó „jó katolikus“ a lelkiismereteket lenyűgző állam mindenhatóságban látja netovábbját a szabadelvűségnek és a „reakció“ „középkori ultramontanizmus“ nevével bélyegzi a lelkiismeretszabadság védelmére irányult minden mozgalmat.

kodások titkos rugója és sok jellembeli fogyatkozásnak a dajkája, hevesen ostromolja a vallás a szívnek ezt a hibáját is és nem teszi le a fegyvert addig, míg e hibát ki nem irtotta. Előbb nagy életbölcsességével a nagyravágás hiu és veszedelmes voltát deríti fel és oda állítja a végtelen szerénység fénysugaraiban tündöklő Isten-ember vonzó alakját; megnyitja kegyelem-csatornáit is, hogy a gyöngye emberi szív az Isten magaslatos lényéből erőt merítsen az ellenállásra és győztesen kerüljön ki a küzdelemből, ha forrong is a vér és izzásba jött a szenvedély. Így tesz a vallás a szív minden nemtelen gerjedelmével és szertelen vágyaival. Örökös harcban áll velök. Egyik kezével ezeket ostromolja, irtogatja, a másik kezével elhinti abba az erények illatos virágait. Átalakítja, megnemesíti a szívet és azt, ami zsarnoka lehet az emberiségnek, a közboldogság forrásává varázsolja át.

Ki mondhatja hát, hogy a vallás csak jámbor szokás, üres formáság, mely a valódi étellel nem áll szoros kapcsolatban, melyet mint a ruhát, szellemi szervezetünk megbénítása nélkül elvethetünk magunktól?

Adhat-e egy apa gyermekének helyesebb életirányt, mintha arról gondoskodik,

És így folytatnánk végnélkül a nagy fogalomzavar szomorú lajstromát, maguk a „jó katolikusok“ közt is.

És ez késlelteti a győzelmet.

E szomorú helyzetben azonban épen nincs mit csudálkoznunk. Előre láthatott eredménye az egyrészt a felekezeten és a kath. egyház iránt már régtől fogva féltékeny államkormányzat lassu, de folytonos hitdromesztő intézkedéseinek és másrészt — a mi sokrendbeli mulasztásainknak.

Az értelmiséget nevelő kath. középiskoláink tulnyomó nagyrésze a felekezeten állam kezében és rendelkezése alatt van, amely féltékenységében csak türi, üti veri a vallást és egyházat, mint a rossz mostoha gyermekét, kitől nem szabadulhat.

Kath. egyetemünk nincs. Ami volt, azt kiforgatta kath. jellegéből. És ma egy ezer császnak kitett fővárosban többnyire egyházellenes vagy teljesen közönyös tanárok adják meg kath. ifjainknak a legfelsőbb kiképzést.

A napi sajtóban, az egyetlen „Magyar Állam“-ot kivéve, — melyet azonban épen azért, mert a teljes igazság kimondásával egymagában áll, sikerült az ellenségnek még a katolikusok előtt is rossz hirbe hozni — nincs egy lap sem, mely a kath. álláspontot képviselné. A legtöbb nyíltan vagy burkoltan ellenségünk. És ezt a tájékozatlan közönség nem veszi észre, hanem kész igazságnak vett hamis jelszavaik után indul, minden mélyebb megfontolás nélkül.

Ezért nehéz az igazság győzelme. Elnyomja a sok tévely, a rosakaratu ferdítés, a széndekos meghamisítás.

És ez az oka, hogy a lefolyt országgyűlési vitában a kath. világiak között csak Nagy István, felső-bükki Nagy Pálnak, a nagy hazafinak derék ivadéka volt az, aki minden tekintetben hiven és méltóan képviselte a kath. álláspontot, bár voltak többen, főleg Károlyi Sándor, Szapáry László grófok, Gyórfy Gyula, Sággy Gyula stb., akik egyben-másban fényesen keltek védelmére.

De azért nincs mit kételkednünk az igaz ügy győzelme felett. Már az országgyűlési

hogy a vallás a maga fonséges eszmével megtermékenyítse az ifju esztét és isteni erejével megnemesítse szívet? Adhat-e egy apa nagyobb kincset gyermekének az életre utralóul, mintha engedi gyermeke szívében azon vonásokat kialakulni, melyek miatt tisztelni és becsülni fogja őt a társadalom? Gondoskodhatnak-e jobban a szülők gyermekek jövő boldogságáról, mint ha a gyermekek jövőjük biztosítékát nem a forgandóságnak alávetett szerencse-javakban birják, hanem önmagukban hordozzák; eszök okos életnézetében, szívek nemes érzésében és jellemök becsületességében?

De a vallás nemcsak megfékezi a szenvedélyeket, erényeket sugall és hősies önuralomra tüzel, hanem felszarítja a könyveket, megvigasztalja a fájdalmakat, enyhíti a balsorsot.

Annak a szegény szívnek nagyon sokat kell szenvedni az életben, szenvedni az emberektől, sokszor éppen azoktól, akik legközelebb állanak szívéhez, szenvedni a balsorstól, szenvedni saját hibáinak keserű következményeit. Pedig mit ér az élet, ha sajog a szív; mit ér a gyémánt, a bibor, a magasrang és fényes név, ha szenved a szív.

És ki törődik a szív bajaival; melyik

nagy vita is sok tekintetben oszlatta a nagy fogalomzavart.

A főrendiház kezdődő nagy vitáitól még nagyobb eredmények várhatók. Még jobban fogják oszlatni a homályt s teljes fényükben ragyogtatni a nagy igazságokat.

Ott nem uralkodik a jobb belátást tévesztő pártos szenvedély. Nem terpeszkedik a mindennel, még a pokollal is megalkudni kész göresös hatalmi vágy. Ninesenek oly sokan a hamis szabadelvűség maszlagától elbódított fejek. Ott a józan haladás évezre-des elveitől áthatott, a tudomány és tapasztalatban meghiggadt férfiak nagy többségben ülnek.

Sokat várunk tőlük.

Vannak azonban még más reményeink is.

Velünk a nép, a király, az értelmiség jelentékeny része és — ha belátja tévedéseit, ha közelgő sirjába dől az egyházüldöző hatalom, — velünk lesz a többi is.

Mindenek fölött pedig velünk van az Isten.

Minden bizonynyal győz az igazság.

És ha elbukik?

A nagyhétre Feltámadás következik.

†

Balesetek és városiasság.

(Dr. Cz. G.) Ha a tavaszi passzát megindul, állandó rovata ujságainknak a tűz-krónika. Azt már úgy megszoktuk tavasszal, mint a május hónapban napvilágot látó májusi zöld verseket, vagy az ugyancsak tavasszal beálló viz-áradásokat. Egyik nélkül sem lehet el Magyarországon.

Persze tudnivaló, hogy 25—30 városunk kivételével a többi nyomoruságos fészkek, hogy a magyar monarchia bár hoch-stapler a magas politikában és a külföldnek minden politikai ötletét és csodabogarát hajlandó a magyar földbe átplantálni — egygyel nagyon keveset törődik, tudniillik az urbanitással, a szó szoros és átvitt értelmében egyaránt.

Folyóink szabályozatlanok, utaink roszzak, városaink, községeink tisztátalanok, csatornázatlanok, nappal porosak, sárosak, éjjel sötétek. Az építés primitív, a tető zsup,

tudomány-ág vigasztalja meg a kesergő szívet? Talán a filozofia?

A filozofia — igaz, rideg önmegadást visz be a lélekbe, megkeményíti a szívet a fájdalommal szemben. De én nem megkeményedést, hanem vigasztalást keresek. A megkeményedett szív az örömet sem érzi. Rá nézve sivár a világ, örömtelen az élet. S a mily sivár rá nézve az élet, olyan sivár ő is másokra nézve.

Gyöngéd kezekkel nyul a szív sebeihez a vallás. Ugy gyógyítja a fájdalmat, hogy meg nem öli az ideget.

Szerencsétlenség, csapás ér utól? Pedig kit nem ér egy hosszú életen át valami csapás, ami összezuzza szívet és csaknem kétségbe kergeti. Az isteni látogatás e sulyos óráiban oldalad mellé áll a vallás a maga fonséges vigasztalásával. Nem elszigetelten a maga borzalmisságában mutatja be a csapást, hanem egy jóságos gondviselés csodás tervezetének nagyszerű keretében, ahol semmi sincs ok nélkül, ahol a sajjó sebnek is nagyszerű rendeltetése van. Hányszor nem örvendeztek már a megtörtént szerencsétlenségnek később, mely fölött pedig a kitérés pillanatában jajveszékeltek az emberek! Az Isten kezét, a midőn sujt s, ugyanazon végtelen

nád, ócska zszindely. Akárhány hegyi városunk van, mely vízhiányban szenved és a legtöbb alföldi városban nem érzik árnyát, a sétányok hiányát.

Az ember, hogy ne hozakodjék elő távoli példákkal, csak Sziléziát, vagy az Erdélyvel egyenlő nagyságu Csehországot hasonlítsa össze monarchiánkhoz, vagy merészen politizáló édes hazánkhoz, hogy társadalmi, gazdasági elmaradásunk, az urbanitás hiánya szembetűnő legyen.

A minő elmaradt külső habitusunk, oly annyira fejletlen esztétikai, városias, hogy úgy mondjam a haladó geografia iránt való érzékünk.

Nálunk az emberek nem csupán vagyoni vagy értelmesség, hanem minden néven nevezendő módon különböznek, úgy, hogy közszellem fejlődéséről, legalább oly fokban, a minő a középkori városok municipiumaiban megvolt, nálunk manapság szó nincsen. A mágnás lenézi a gentryt, ez a lateinert, lateiner a burgert, a polgárt, ez a parasztot, a paraszt a zsellért, a napszámot, a napszámot a cigányt stb.

Innen van, hogy a községekben, városokban csak körök, klikkek, családi, felekezeti, osztály-szövetkezetek vannak, de közönység a szónak modern európai értelmében nincsen.

Alakulnak mindenféle egyesületek, de munkájuk meddő, a társadalom külső, belső emelésére közömbös. Veszprém hét év alatt kétszer elpusztul. Pedig van tüzoltósága, de a városnak nincs kutja, vízvezetéke, az egyesületnek lova, jóra való vizipuskája; s a veszprémi eset nem magában álló. Minduntalan ráakadunk községeinkben.

Igy vagyunk a többi egyesületekkel is. Ez az oka, hogy a vidéken alig van szellemi élet, mert társadalmi élet sincsen; hogy a színészet kinosan vergődik, az irodalmat egy két helyi lap képviseli, hogy a koresma, a cigányzene obszerválja és monopolizálja a társas érintkezést, hogy hozzá nem értő, sokszor obskurus elemek, nagy száju stréberek dominálnak a képviselő testületben. A közszellem, az urbanitás hiánya kényszeríti a miveltebb, a tanultabb elemet a passiv vis-

böleség és szeretet vezérli, mint midőn áld, éppen úgy, mint az okos orvosét, ki midőn mélyen metsz és vág, ezt azért teszi, hogy megmentse a legbecsesebbet, az életet. A jólét napjaiban nagyon könnyen elbizakodottá, kiállhatatlan zsarnokká lesz az ember.

Egy erősen sujtó kézre van szüksége, mely megpuhítsa őt. Vagy talán az Isten csak költsön vesz tőled valami kedveset, hogy ha készséggel adod oda, majd később tisztelesen kárpótoljon veszteségedért. Ekként az isteni gondviselés nagyszerű tervezetének keretében elveszti borzalmasságát minden szerencsétlenség és a hódoló megadás egyuttal foglaló arra, hogy a felhők elvonuljanak és ismét kegyesen mosolyogjon reád az ég.

(folyt. köv.)

A Gondviselés utja.

(Folytatás.)

Leszállt a nap, és megjött az éj. Soha, soha, ily nagy változás, annyi töprengés nem ment végbe Pogátfalvi lelkén, mint e napon. Szívében erős kételyek támadtak a felett, hogy hát Isten valóban létezik-e? vagy úgy van-e, miként ő gondolja. Hogy legyőzhesse azt a belső hangot, mely szívében azt állítá, hogy van Isten, ingerülten kiáltá fel:

s z a h u z ó d á s r a, mert kicsinyes okok, apró érdekek tartják fogva a hangadókat, kik mindenről inkább, csak a város modern emelésével nem törődnek.

Az urbanitás hiánya, a közmiveltség alacsony színvonala csupán eklatans esetekben lesz nyilvánvaló. Ha a fél-város elég, ha egy fél-megyét elönt az ár, ha ezer számra szedi a diphteritis vagy a cholera áldozatait s így a hanyagság a nembánomság, tudatlanság már a nemzeti vagyont, a közjólétet fenyegeti — akkor ócsudnak fel pillanatra a községek, városok fatalista elemei, akkor sürgetik hírlapokban, interpellációkban, közgyűlési és egyesületi beszédekben a bajok orvoslását persze nem annyira komoly meggyőződésből és tettvágyból, mint egyéni fontoskodásból feltűnni vágyó népszerűsködésből.

Nagyszabásu politizálás belyett bizonynyára okosabbat cselekednének törvényhatóságaink, ha nagyobb ügyet vetnének a községek, városok kulturális emelésére és európai színvonalra való emelésére; ha különösen arra lenne gondjuk, hogy az urbanitás, a városiaság mind külső, mind belső tekintetben, mind helységek építésében, csinjában, kellemében, mind a közönség gondolkodásában, izlésében meggyökeresedjék. Akkor nem lesz annyi károsodás évente vagyonban, emberéletben, nem fogják az idegenek rólunk azt mondani, hogy Budapesten kívül a többi Magyarország poros Ázsia.

Akkor fejlődik ki igazán közszellem, értelmes polgárság, mely a maga esze után jár, akkor lesz Magyarország a többi mivelte európai államok példájára a városok és nem a falvak, községek országa; akkor fog Széchenyi eszméje valósulni, mely nemzetét egyrangba kívánta helyezni az európai államok legelső népeivel.

Levél Bukovinából.

Saját tudósítónktól.

Istensegits, 1893. május 1.

Érdeklí magyarhoni testvéreinket a mi sorsunk? Jó. Irok tehát egyről, másról. Megfogyva bár, de törve nem, élünk még vagy 8—10,000-en Bukovinában „magyarokul“

Nincs, nincs! Ám a belső hang ismételten azt felelte rá: Higyj, mert ha nem hiszesz, elkárhozol. A borzalmas éj elmúlt. Pirkadni kezdett. Pogátfalvi szobájában az óra hármát ütött. „Egy perczig sem fekszem tovább ez ágyban — mondá magában, mert valami iszonyuan égeti keblemet.“ Felöltözött, és rohant ki a hegyre, azon reményben, hogy talán ott vigaszt talál.

Amint felért a hegyre, ott állott előtte a csinos kápolna egyszerű szobrával, gyönyörű mezei virágkoszorúval körülövezve. A magas fenyők, a hatalmas tölgyek, még bájosabbnak tűntek föl s a természet még szebbnek látszott előtte, mint tegnap. Szemei a messzeségbe révedeztek, de lábai, mintha gyökereket vertek volna, nem tudott mozdulni. Van Isten! ezt látszott feléje suttogva mondani a legkisebb fűszál; van Isten, minket Ő tart fenn. Igen van! kiáltá önkénytelenül Pogátfalvi, van, de csak akkor hiszem ezt, ha visszaadja nekem fiamat, Ferenczemet. Mária! — tevé hozzá halk, könyörgő hangon, — a te hived biznak benned! En is bizni fogok, ha meghallgatod kérésemet; ha valóban létezel ott fönn, tul a csillagokon, oh add vissza fiamat, gyermekemet. Hallgasd meg egy gonosz ember kérését, s ime én fogadom, hogy ha fiamat feltalálom, hinni

az osztrák-magyar monarchia északkeleti részén 5 faluban.

Andrásfalva, Hadikfalva, Istensegits, Fogadjisten egymásutánban húzódnak egy-két órányi távolságban egymástól. Hadikfalva és Istensegits vasuti átomások a Lemberg-Czernovitzi vonalon. Józseffalva egészen a moldvai határon, a többitől mintegy 6 mtföldnyire.

Száz és egynehány éve, hogy apáink ideszakadtak Erdélyből, Csik- és Háromszék vidékéről.

1848-ig elfeledve éltünk. 1849-ben Hurbán fel akart perzseltetni; az istensegitsi plebános Piroch kérésére azonban gráciát nyertünk. A provizorium alatt egész 1855-ig megint hallgattak velünk, amidőn is a mostani józseffalvi plebános akkori istensegitsi káplán levette rólunk a feledés fátyolát és a magyar társadalmat figyelmessé tette arra, hogy itt is magyarok laknak.

1858-ban a fölkelte magyar érdeklődés és nagylelkűség 9 bukovinai gyermeknek adott alkalmat, hogy a tanulás áldásaiban részesüljön. Ns. Markovics Antal, kalocsai kanonok, a sz. István és László Társulatok, a nagynevű Szeitovszky primás, az egrí érsek Bartakovics Béla versenyeztek egymással a nemzeti ügy fellendítésében. Ezen nagylelkűségnek köszöni az itteni magyarság, hogy papjai és tanítói jobbára saját fiaiból valók.

A bukovinai magyarság általában róm. katolikus, kivéven az andrásfalvi 150 reformátust. Foglalkozásra nézve mind becsületes földművesek.

Hadik és Istensegits tisztán magyar (milytegy 7000-en), Andrásfalva, Fogadjisten és Józseffalva vegyes lakosokkal (románok és németek) mindenütt azonban a magyarság van többségben mind számitlag, mind vagyoniilag. Az előljáróság mindenütt magyar.

Az iskola és templom magyar, az iskolában a német olvasás és írás kötelező.

Bukovinában minden nemzetiség szabadon élhet nyelvében és szokásaiban. A Bezirkben meghitelt tolmácsok vannak.

Csak a magyar egy kissé árva. Van is nines is minden Bezirkben tolmács számára.

fogok tebenned s én leszek a legvallásosabb ember a faluban, s fiamat is úgy fogom neveltetni.“ S ime, mintha lelke megnyugodott volna, amint a bold. Szűz dicső arczára tekintett. Hosszan térdelt ott, mély imába merülve, s az angyalok égi hárfájakat tartva kezökben énekelték a glóriát, egy nagy Istentagadó megtérésén.

Miután Pogátfalvi elvégezte kérését, felállott és a kápolnából nyugodtabb lélekkel kifelé indult. A kápolna ajtajától pár lépésnyire egy kis pór fiu állott előtte. Karjai és nyaka virágfüzérrel voltak körülfonva. A nefelejtsekből kötött mezei koszoru oly szépen illett a gyermek világos kék, könyes szeméhez! Nagy, széles karimájú szalma-kalapja hátra volt vetve, mely alól dús firtökben omlottak válláig érő, fekete hajfürtjei.

A nap teljes fényében ragyogva jelent meg az égen; legelső sugarai amint a nagy fenyő fákon keresztül löveltek, a pór-fiu arczára estek s a kis fiu arczán megkapó szép világosságban fénylettek. Pogátfalvi meglepetve vette észre, hogy a gyermek ajkai fájdalmasan remegnek s nagy világos kék szemében könny-cseppek rezegnek. A gyermek jó reggelt kívánt, s a magával hozott virágfüzérrel folytatá utját, hogy a Szűz szobrát fölékesítse. Amint a szoborhoz ért, fel-

De segítünk magunkon román vagy német nyelven... Különből otthon akár a fejünkre is állhatunk magyarul... Nem parancsol senki és mi sem parancsolunk senkinek...

Az iskolában — ha van — teszünk a mit akarunk... Van magyar tanfelügyelőnk...

Viszonyunk a többi nációkkal szemben kielégítő. Békében élünk. Román, magyar, német, orosz (rusz) nem ellenségek. Keresztelünk, temetünk jobbra-balra; itt azért senkinek sem jutna eszébe a papot meghurczolni, mint Magyarországon; mert a szülők természetesen joga az irányadó. „Nach Wunsch der Eltern“ — mint a német mondja. — Ez a valódi szabadság!

Minden parádé, legyen az országos vagy még nagyobb, magyar bándérium nélkül nem esik meg. Még büszkék reánk a felsőbbeségek... „A mi magyarjaink“ (Unsere Ungarn) mondják rólunk. A melyik Bezirk magyar falvakkal bír, az büszke.

A magyarok szorgalmas, dolgos emberek, hírók egész Moldva, Oláhországban, Besarabiáig terjed. Bukovinát, Moldovát jobbra ők tartják el zöldeggel: káposztával és hagymával.

A beszéd, szokás, öltözet egyenlő az erdélyi székelekével. Szóval: magyarok vagyunk, de mégis érezzük számkivetésünket, mint a nótánk is mondja:

Árva vagyok, mint a gólya,
Kinek nincsen pártfogója!
Édes hazám, Magyarország,
Bárcsak határod láthatnám!

Igy sohajtozunk mi; de azért élünk, csak magyar testvéreink ne feledjenek el kulturalis ügyeinkben gyámolítani.

Mostan elég. A tavaszi dolgok nagyban megindultak, mert még szt. György napján havazott és furtimált (értsd: zivataros hóesett) nálunk. Tavaszunk rövid, 1—2 hónap; a nyár forró, az ősz nálunk a szeptember október már november s azután a többi 6—7 hónap teletelés ám, van részünk a szánkázásban és didergésben; azért midőn 10 év előtt a csángók az új hazájukban az al-Dunánál

tette a koszorút, letérdelt a Szűz lábaihoz s felfohászkozott; majd hallhatólag hangosan föl-föl zokogott. Pogátfalvi a gyermekhez lépett s részvétellel tekintett könyharmatos szeméibe. Ugy rémlett neki, mintha e kedves arcot már látta volna valahol, mintha e kifejezésteljes szemek tükrében már gyönyörködött volna valamikor. Hosszasan nézte a gyermeket, majd megfogá kezét, és kérdé: Hogy hívnak gyermekem? — Engemet uram? Magam sem tudom, hogyan hívnak, csak annyit tudok, hogy keresztnevem Ferencz.

Ferencz! kiált fel Pogátfalvi, és arcán lehetett látni a felindulást.

— Miért sírsz? mi bajod? — kérdé tovább a gyermeket, még izgatottabban.

— Nagyon hosszú lenne azt elmondani jó uram — felelé a gyermek.

— Mondj el nekem mindent fiam! Ki gyermeke vagy? Hol laknak szüleid?

— Szomorú az én történetem, de ha már oly kegyes irántam, hát elmondom, talán jó uram adhat némi utba igazítást nekem.

— Ezelőtt évekkal nagy ur fia voltam; legalább így beszélnek a faluban. Atyám, mondják, gazdag ember lehetett, mivel drága, finom ruhát viseltem, mikor a faluba kerültem. Emlékezem a borzalmas napra, a mikor kiszöktem a tárt kapun, melyet a buzával terhelt szekerek után hagytak nyitva. Négy éves voltam akkor, midőn ez történt. Atyám

letelepedtek, az ős lakók megátkozták, hogy a telet kivitték, mert addig velük sem volt ott. Legyen!... megosztva könnyebb a teher, könnyebb a szenvedés, azt mondják.

„Jöjjön már nálunk is!“ — így szólnak itten egymáshoz a látogatók. Én is azt mondom: Segítsen az Isten egyszer Istensegítségbe!

László István.

Lássunk tehát tisztán.

IX.

A ki lemondani nem tud, az egyáltalában semmit sem tud. Még pedig semmit sem tud először is magára nézve. Neki életmódban, ruházatban, lakásban s más társadalmi szükségletben nem az kell, a mi ezélszerű, nem az kell, a mi anyagi viszonyai megengednek. A ruhájáról egy csipkét, a kalapjáról egy tollat el nem engedne a világegyetért sem. Azért törli magát, a mit a divat ir elő, mert szerinte az, ki a divatnak bármilyen tekintetben nem hódol, kisebb a többinél. Pedig, ha lemondott volna, nagyobb lehetett volna. De ő azt nem érti. Az ilyes iránt neki nincs érzéke. Uszik az árral. Nem mond le tehát, hogy ő is nagy legyen. S azt, hogy ezen az uton kisebb lett, nem tudja észre venni.

A ki lemondani nem tud, semmit sem tud. — Még pedig semmit sem tud másodszor embertársait illetőleg sem. Az egyes ember, ha még oly magasan áll is, csak egy parányi részecskéje az egésznek. Neki, hogy helyét az egészszel szemben megállhassa, saját énjét előtérbe tolnia nem szabad. Nem szabad sehol, semmi körölmények között: mert ha ezt teszi, az egésznek, az emberiségnek mond ellene, mely pedig a maga nagy alkotásaiban az egyesek öncézeljait figyelembe nem veheti. A ki tehát lemondani nem tud, az bukik: bukik az anyagi, bukik a szellemi, bukik az erkölcsi téren. Lemondani nem tudván, süllyed, nagyságra törekedvén, kisebb lesz a legutolsójánál.

A lenemmondónak utódai azután az elődök példáján okulva, izzadnak, fáradsnak,

nem volt otthon. Én az utcára kiszökve, a mezőre mentem, pedig szigorúan megparancsolta atyám, hogy otthon maradjak. A mezőn ide-oda bolyongva, szebbnél szebb virágok, a tarka lepkék, mindig beljebb és beljebb csaltak engem s már haza se tudtam menni. Ekkor én elszántan egy hosszú, egyenes utra tértem s azon haladtam, amerre vezetett. Közben nagy égi háború következett. Nagyon félttem, és hangosan kezdtem zokogni, de azért folyton előre haladtam. Már éj borult a tájra; legkisebb nesz sem volt hallható a dörgésen kívül. A sötétséget időnkint a villámlás világította meg vakító fényével. Kétségbeesve, sirva rohantam a mezőn. Soká haladtam így, míg végre szekér-zörgést hallottam. Megállottam, és bevártam a szekeret. Az ifjú paraszt, ki benne ült, megszánt, és fölvetett szekereire. Az utban mindent elmondtam neki, hogyan kerültem a mezőre, csak azt nem tudtam megmondani, hogy kié vagyok, és hol lakunk. Ő egészen idegen volt a vidéken. A zápor ömlött, de mi lassan bár, mindig haladtunk. Mikor lecsendesült, akkor már felviradt. Még hat napig haladtunk s én nem tudtam merre, és hova megyünk. Végre a fiatal ember egy erdei kunyhó előtt megállott. Itt egy vak öreg asszony lakott, ennek védelmébe ajánlott, és tovább hajtott. A vak nő felfogott rajtam és úgy nevelt, mint saját gyermekét. Segítettem neki

török magukat, mindenféle hajszát felhasználnak, hogy egyéni hasznuk akár anyagi, akár szellemi téren az egésznek hasznakép tűnjék fel. Az ilyenek mindent magukhoz akarnak harácsolni. Ebből a magból kél ki az önösség: az önszeretet, egész önimádásig. Ebből a magból kél ki a szeretetlenség embertársai iránt. Világos tehát, hogy a le nem mondáson önzés gyümölcse s nyomában a szeretetlenség, ellenségeskedés, torzsalkodás, gyűlölködés, rágalom terem. Az ilyen ember hiú, nagyravágyó, kapzsi. Ekéjével nem haladhat el szomszédja szántóföldje mellett, a nélkül, hogy abból koronkint egy-egy ekényt a magáéhoz ne szántson. Komoly, tárgyilagos ítélkedés helyett haszontalan gunyolódásokban telik kedve. Kis, aprólékos, személyi sértéseken magát tultenni nem képes. Mindent torol, mindent büntet, magának mindent megenged, mástól még az önvédelem jogosultságát is el akarja vitatni. A megbecsülés, kiengesztelődés nem kenyerre. Feledni is csak a jót tudja, mit mások vele szemben gyakoroltak, mert hálátlan. S ha olykor-olykor a nyomor könyei iránt meghatottságot mutat is, még ezt is azon előnyök mérlegelese szempontjából teszi, melyeket tette maga után von. Mercur tanítványa ő, mert soha, semmi körölmények között nem nyilatkozik meg benne az Isten embere, de az állat emberi alakban. Az önös ember állat a szó szoros értelmében. Csak akkor jutalmaz, csak akkor ismer el valamit, ha abból neki is haszna van, még akkor sem valami csekély. A honnan magára nézve jutalmat vár, hűséget mutat, mint az eb, mely csak gazdája talpát nyalogatja, másokat megugat. Az önös ember mindenből az oroszlánrésze számít, különben a körölményekhez képest kesereg, duzzog, torzsalkodik, erőszakoskodik. Nem törődik azzal, ha az egész világ lábai alatt tönkre jut is, csak neki legyen helye, a hol az ő kedves énje kényelmesen meghuzhassa magát. Benne már megrögzött az a gondolat, hogy le nem mond. S ezt természetesnek találja ő is, céhbéli társai is. Arra nem gondol, mi lenne a viágból, ha minden ember úgy gondolkodnék, mint ő: ha senki sem

dolgozni. Elmult hat év. Ekkor levelet kapott, melyben irták neki egy faluból, hogy menjen oda, ott örökség vár reá. A vak nő rögtön utra kelt velem együtt s majd szekeren, majd gyalog, sok napi utazás után ide e faluba értünk. A jó öreg asszony itt kapott egy kis házat, és egy kis földet. Csak néhány napja még, hogy itt lakunk s tegnap reggel meghalt szegény, most temetik. Neki vittem egy koszorút, de mivel ő e szobornál már kétszer volt, és nagyon szeretett itt imádkozni, azért hoztam ide is egy koszorút, hogy azzal a szobrot is felékesítem és itt imádkozzam, s kérjem a Szűz anyát, ne hagyjon el engem, adja vissza atyámat!

Pogátfalvi szívét örömteljes sejtelem árasztta el.

— Ha atyádat magad előtt látnád, megismernéd gyermekeket? — kérdé Pogátfalvi mélyen megindultan s a gyermek arcát fürkészőleg vizsgálva folytonosan.

— Nem tudom, — viszonzá a gyermek, — azt hiszem, megismerném. — Ezt mondva lehajolt, hogy fölemelje a leejtett aranyérmét, melyet anyja halálos ágyán adott neki.

Mihelyt Pogátfalvi az érmet megpillantotta, örömkialtással ölelé keblére a gyermeket, zokogó kiáltással ismételve: Fiam, kedves Ferencz fiam! Én vagyok a te

tudna lemondani. Így hozta az önösség nyakunkra a socialismust. A nemzetgazda csak keresse a mentő szálát. Majd meglátjuk, megtalálja-e Isten nélkül. Mert e bajok gyökere a le nem mondásban, a vallástalanság terjedésében van. Itt kell, csak itt kell a bajokon segíteni.

Az önös a népszerűséget hajhászsa. Saját énjét a tárgyilagosság mázával vonja be. Jóindulatu ellenfeleinek törekvéseiben személyi indokokat keres és talál s ilyen föltevéseit magán, társadalmi s hivatalos téren igazolni törekszik. S ha a látszatra szert tett, egyébbel nem törődik: mert ha később kisl is valami, könnyű az emberi gyarlóságra hivatkozni. Kimentti magát azzal, hogy nagy lelkűen beismeri, hogy tévedett. Nagyságából, állásából, rangjából egy körömfeketényt nem enged. Ő azonban másokkal szemben mindezeket tul teheti magát. Saját énje, élvezetei, szenvedélyeinek kielégítése az első. Ezekért becstelenségekre is kész. S ha mind ezek után a leszámolás nagy perczei előtt áll, a megváltást még akkor sem a keresztben, a kereszt hatalmában keresi, de a golyóban. Ez az ő megváltása. Ide jut az ember, ha lemondani nem tud. Állat volt egész életében, állat maradt halálában is: mert cselekedeteiben nem a józan ész, nem a könyörület sziv melege, de csak ösztönei irányozták. Itt van az ördög. Ez az az ördög.

Példákat nem hozok fel erre. Ott van a történelem. Ott vannak a társadalmi, politikai s magán-élet elég szomorú kinövési, fekélyes tünetei. A ki ezeken végig halad, látni fogja, hogy ezen emberek sorsa mind egy gyökérre vezethető vissza s ez a gyökér az egyéni és társadalmi önösség. Az önösség pedig a le nem mondás fáján terem.

Csak négy dologról nem szabad lemondanunk: a magunk és családunk tisztességéről, embertársaink igazainak védelméről, Istenünkről és hazánkról. S valamint embertársaink nem követelhetik tőlünk, hogy érettek saját tisztességünkről megfedkedzünk: épen úgy nem áll érdekében a hazának, hogy tőlünk Istenünket vegye el. Valamint a

atyád! Óh mily csodálatos a te gondviselősed én jó Istenem!

— Atyám! édes jó atyám! — kiáltá az örömtől remegő gyermek, karjait erősen atyja nyaka köré fonva, arcát, kezét csókjaival halmozva.

Ki volna képes hiven ecsetelni e váratlan viszontlátás örömet? ... Az atya és gyermek boldogságát?

— Most imádkozunk, mondá az atya, adjunk hálát az Istennek, hogy téged ismét hozzám vezérelt.

És Pogátfalvi oly buzgón mondotta kis fia után az imát, mint még soha életében.

Pogátfalvi, fia kérelmére, még az nap megjelent a jó öregasszony házában s gondja volt rá, hogy igen szép temetése legyen fia nevelő anyjának. Az öreg asszonyt nem a falu temetőjében, hanem a hegyi kápolna mellett helyezték örök nyugalomra. Pogátfalvi emléket is állított a jó öreg asszonynak ily felirattal: „Fiam nevelő anyjának.“

* * *

Pogátfalvi gyakran meglátogatja fiával együtt a szép Mária-szobrot, hol buzgón imádkoznak, és hálát adnak az egek Urának jótéteményeiért. Ilyenkor nem mulasztják el felékesíteni a szobrot virágfüzerekkel, s imádkozni a jó öreg asszony sirjánál, kinek keresztjére Ferencz a hála virágait vinni el nem mulasztja.

M. E.

sáját tisztességünk s embertársaink jogainak védelme egymást nem zárják ki, de feltételezik, nemcsak feltételezik, de egymást kiegészítik: épen úgy Isten és haza egybe van forrva s egymást kizárniok nem szabad. Nézzünk csak át abba a kis Szerbiába. Az a kis király megcsókolja a metropolita kezét. A metropolita megcsókolja a kis király homlokát. S az egész világ rokonszenvvel kíséri az államesinyt. Még Karagyorgyevics is, legalább látszólag, megadja magát: nem fészkelődik. S miért? Mert a király Istene előtt leborul s Istene őt homlokon csókolja. Egymással nemcsak megférnek, de teljesen megvannak egymással elégedve. Ilyen az Isten és a haza harmoniája. A történelem számos példát mutat erre. De csak Bartakovicsra gondoljunk a pápens korából. Nem voltak-e itt Isten s haza együtt? Vagy vegyük fontolóra, hogy Seitovszky hányszor fordult meg Bécsben a haza érdekében. Nem Istennel működtek-e akkor is a haza javára? Nem többet használt s használhat még a jövőben is az ily nagy férfiak egyetlen szava is, mint röpiratok, vezércikkék s talán egyes törvények is a katolicismus, a hazák igaz támasza ellen? S vajjon, ha a hazáról beszélünk, szabad-e, megengedhető-e oda terehünk a kérdést, hogy csak a három millió, Eötvös Károly, a megyék, a kormánypárt egy része s a kormánya haza, — a király, a főrendiház, a kilenez millió, a püspöki kar, meg a komáromi gyűlés pedig nem haza? Ne lépünk e veszélyes térre. Maradjunk meg csak szigoruan azon az állásponton, hogy ez mind haza. S ha ez a haza ezen különböző elemek túsajában olyan törvényt alkot nekünk, mely a katolicismus tanait megsérti, azt a katolicismus csak tűrni fogja. De a ki csak tűr, az nincs megelégedve. Ez pedig első sorban is nem vallásszabadság. Itt a haza az Istennel ellentétben áll. Ez pedig nem helyes: mert ha a haza az Istent semmibe sem veszi, az Isten sem csókolja meg a haza homlokát. A ki tehát az egyház mostani helyzetét elfogulatlanul akarja megítélni, ide tekintsen s ismerje el, hogy az egyház nem nézheti jó szemmel, ha szomszédja az ő telkéből egy ekevasnyit: a házasság szentségét elszántja. A tárgyalásoknál tehát ne állítsuk szembe a hazát az Istennel. A magyar katolikus nemcsak száján hordja a magyarok Istenét, de ott van az szive kellő közepén. Ezt az Istent a magyar katolicus nem hagyta cserben soha. A katolicismus csak azt akarja, hogy az Isten nálunk ne legyen hazátlan, mert akkor a haza istentelen volna. S ez nem volna jó. Nagyon veszélyes térre vezetnek tehát az ilyen kérdések: mi vagyok én előbb: magyar-e, vagy katolicus? Legjobb itt az az álláspont, hogy Isten és haza egymást nem zárják ki, sőt egyik a másikat feltételezi, kiegészíti. Krisztus is azt mondja: „Add meg a császárnak, a mi a császáré s Istennek, a mi az Istené.“ Igen okos mondás ez. Maradjunk meg tehát e mellet szigoruan: mert e mondás szerint a császár is tartozik megadni az Istennek, a mi az Istené. Ennek pedig a multban is hasznát vettük, nem lehet tudnunk, nem veszszük-e hasznát a jövőben is. Gondoljuk meg azt is, hogy a keresztény fogalmak szerint az emberek nem lehetnek el Isten nélkül s hogy nem az ember adja az Istent, de az Isten adja az embert. A ki pedig valamit adhat, vagy elvehet, az nagyobb, mint az ő adománya.

Madzsar János.

Hazánk.

Ő felsége a király f. hó 3-án reggel 5 ó. 35 perczkor Budapestre érkezett. Fogadására a nyugati pályaudvaron megjelentek a miniszterek, egyházi s világi főméltóságok s rengeteg nép. A főváros épületei, különösen az utcákon, a merre az uralkodó kocsija haladt, fellobogózva s felszönyegezve diszelegtek, a lánczhid ünnepi köntöst öltött, az utakon óriási néptömeg hullámozott, lelkesen éltetve az igen jó színben levő királyt. Ő felsége 5-, 6-án kihallgatást adott s naponkint udvari ebédeket. 6-án este a 8 órai vonattal Bécsbe utazott.

Csáky miniszter lemondását emlegették a napokban. Távozását áldatlan uralmának szomorú eredményeivel együtt mindenki, igen kevesek kivételével, forrón óhajta. Fájdalom, ő marad!

Ő felsége, a király köszönete a komáromi kath. nagygyűlésnek. Ő felsége a nagygyűlés alkalmából a hozzá intézett mély hódolatot tolmácsoló sürgönyre válaszolva, azért legfelsőbb köszönetét fejezte ki.

A primási zarándoklatot a pápa május 25-én fogadja.

A leszámítoló és pénzváltó bank egy hivatalnok, Berecz Antal 50,000 frtot elsikkasztott és kéjutazni indult, ámde szerencsésen elfogatott Pragerhofban. Berecz a jelenleg uralkodó szabadkádómives álliberalis istentelenség nevelési rendszerének egyik pipaesa, de ilyen naponkint legio számra terem: hja, a világot ujjá építő vakolók gyermekei ilyen erkölcsűek.

A magyar képviselőház nyári szünetét pünkösdkor kezdi s szeptember 21-ikén végzi. Addig még a képviselőház tisztviselőinek szabályzatát, fizetési meghagyásokról és a sommás eljárásokról szóló törvényjavaslatokat fogják letárgyalni.

Tisztelet Györmegyének, mely a kormány egyházpolitikai javaslatai felett napi-rendre tért.

A husz és tíz filléres nickel érmek május 1-től forgalomba bocsáttattak.

Horvátországban Veliki-Pognac gör. kel. község a kath. egyházba visszatért; ez ellen a gör. keleti püspök, Nikolics Miron a kormánynál tiltakozik.

Új katolikus kör. A vörösmarti katolikusok dicséretre méltó buzgalmáról tanuskodik azon körülmény, hogy ott e hó 16-án megalakult a katolikus kör, mely ifju egyesület már eddig 65 tagot számlál.

Nagy Mária-Cellben (Stájerország), melyhez édes hazánkat oly sok emlék fűzi, a mult évben összesen 90,000 idegen fordult meg; mely szám az 1891. évit mintegy 15 ezerrel felülmulta.

A milleniumra sz. István impozáns szobrát is le akarják leplezni. A szobor helyéül a Mátyás templomától délre fekvő halász bástyát jelölték ki. A lovasszobor tervét úgy készítették, hogy 140,000 frtnál többbe ne kerüljön.

— **Komáromban** április 23-án tartották meg a II. nagygyűlést. A nagygyűlés — melynek színhelye a városon túl gr. Zichy Gábor pusztáján külön e célra emelt épület vala, kitörő lelkesedéssel és példás rendben folyt le. A gyűlés világi elnöke gr. Eszterházy Miklós Moric, egyházi elnöke Molnár János apát-plebános volt. Üdvözlő sürgönyöket küldtek a pápának, királynak, a primásnak s a győri püspöknek. — Kimondatik, hogy a katolikusok az egyház és állam közt békét akarnak. A polgári házasság, zsidó recepció, teljes vallásszabadság, polgári anyakönyvezés nem kell, kéri a törvényhozást, hogy támogassa a hitvallásos oktatást, a kormány vonja vissza a februári rendeletet, — az ország katolikusai támogassák a kath. sajtót, a „liberalis“, „szabadelvű“ sajtó terjedését gátolják meg, — a katolikusok figyelmébe ajánlja a ker. parasztegyleteket, a ker. iparos szövetkezeteket s a ker. munkásegyleteket.

Külföld.

A spanyol zarándoklat Rómába f. hó 21-én indul, a második svájci zarándoklat már megérkezett a pápai székvárosba.

Az a hirt rebesgeti a liberalis táviró, hogy a belga kath. miniszterium lemond s az alkotmány-revizió folytatását parlamenten kívüli kormányra akarja átörökíteni. Mire hirt nagy fentartással közöljük, mert a belga csuful megbukott szabadkőműves áramlat taktikázását látjuk benne.

Franciaországban Lorientben és Havreban fellépett az ázsiai kolera.

A yorki hg. a trónörökös fia eljegyezte Teck Mary hgnőt.

Angliában a home rule ellen erősen tüntetnek, persze csak az anglikánok, a kik türelmességének fényes bizonyítéka a kath. hitéért koldussá, földönfutóvá nyomorított ír nép szomorú állapota.

A csár életveszélyben. A csár a legutóbbi krimi ut alkalmával komoly életveszélyben forgott. Az udvari vonatnak az a kocsija, melyben a cár, cárné és Xenia nhercegné ültek, egy hidról lezuhant a folyóba s a bennülőket csak nehezen lehetett megmenteni. Az esetet mindeddig titokban tartották. Egy merényletet intéztek a csári család ellen.

Dr. Gruscha bécsi biboros hgérsek f. hó 4-én ünnepelte pappá szentelése féléves jubileumát. Kolpingnak, a kath. legényegyletek megalapítójának ő volt a jobb keze s különösen Ausztria-Magyarországban ő honosította meg ezen immár virágzó, közhasznú egyleteket.

A pápa ápril 28-án külön kihallgatáson fogadta György görög és Daniló montenegrói herceget, 27-én Vladimir nagyherceget és Maria Pavlovna nhercegnőt fogadta; fogadott még egy indus ráját is, a kagurthalai ráját.

Bulgáriában a kormánypárt vidéken is határozott győzelmet aratott.

Vidék.

— **N.-Károly.** Szatmárvármegye f. hó 4-én tartá meg félévi rendes közgyűlését. Tárgyaiból kiemelendő: Az alispánnak félévi jelentése. Jékey Mór felszólalása a községi számadások rendtelenségei ellenében. Komoróczynak, a főispán jelöltjének szolgabíróvá való egyhangú megválasztása. A megyei tisztviselők fizetésének a belügyminiszter leirata alapján való felemelése. És pedig Zanathy Ferencz főjegyző ellenében, — ki a fizetésfelemelést a vármegye minden tisztviselőjére akarja kiterjeszteni, — az állandó választmány, valamint az alispán és Kovács Jenő árvaszéki elnök álláspontja szerint csak az alsóbb rendű tisztviselők részesülnek fizetés felemelésben, fizetésöknek megfelelő arányosságában. A földm. ügyi min. leirata szerint Tisza-Becs községnek a kormány által való megvédelmezése, a védműveknek országos alapból való kiegészítése. — **Domahidy István** indítványára **Jókay Mórnak** a vármegye diszpolgárává való megválasztása s végre **Izsák Dezső** indítványára a budai honvéd-szobor leleplezésénél a vármegyei törvényhatóságnak küldöttség által való képviseltetése. — A közgyűlés után, mely d. u. 2 órakor ért befejezését, egy a főispánnál, mint az alispánnál számos terítékű ebéd volt a vidékről megjelent bizottsági tagok részére.

— **Nagyberezsnán** f. hó 5-én, pénteken délután 1—2 óra közt hó esett, mi a nagyon leszállt hőmérséklet mellett májusban nagyon ritka természeti tünemény.

— **Ungváron** az egyházpolitikai napi események ügyében a róm. és gör. kath. lelkészek május 8-án a rk. plebániai lakban bizalmas értekezletet tartanak.

— **Munkács.** **Nedeczey János** országgyűlési képviselő indítványára a pünkösdi ünnepek alatt több országos képviselő, kik a millenium iránt leginkább érdeklődnek, kirándulást terveznek a felvidékre egy nagyobb szabású emlék felállításának megállapítása céljából. Ez alkalmából **Turesányi János** beregszászi plebános fölkererte gr. Zichy Jenőt, a magyar ipar és művészet lelkes munkását, hogy ő is csatlakozzék a kirándulókhoz s Beregszászban tartson szabad előadást egy itt felállítandó Rákóczi lovasszobor javára. Beregszászban úgy mint Munkácsen értekezletek tartattak, a kirándulás közös programja megállapított.

— **Szolyva.** Folyó hó 1-én d. e. 10 órakor tűz ütött ki s mert szerenczétlenségre akkor erős szél fujt, rövid idő alatt 37 ház és sok gazdasági épület lett hamuvá a szó szoros értelmében. Beégett minden, mert az emberek a mezőn dolgoztak, sok családnak csak annyi ruhája maradt, amennyi rajta volt. Beégett 3 db. szarvasmarha, 6 db sertés és igen nagyszámu aprómarha. Az első segítséget a Cserszky Péter buzgólkodása folytán Szolyván összegyűjtött 30 forint képezte, mely élelemneműekben lett kiosztva. A kár hivatalos felbecsülés szerint 13,553 forintba lett megállapítva. Biztosítva csak egy ház volt. A leégették között vannak olyanok, kiknek mindenük odaégett. A tűz egy **Czigány Gyurka** nevű ruthén házában keletkezett. Ugy mondják, elhagyta a felesége és haragjában maga gyújtotta a tüzet. Azzal eltűnt, a esendörök hasztalan nyomozzák. **Czigány Gyurka** hallomás szerint Munkácsen huzta meg magát és fenyegetőzik, hogy visszajön és megegyeszer felgyújtja Szolyvát.

Helyi hírek.

— **Püspök urunk** Őméltósága Szabó István püspöki szertárnok kíséretében f. hó. 4-én Budapestre utazott.

— **Őfelsége a király** f. h. 6-án mintegy 200 egyént fogadott magán kihallgatáson. Ezekközt voltak: Meszlényi Gyula és Firczák Gyula püspökök, kik az este 6 órakor adott 29 terítékű udvari ebéden is részt vettek.

— **Főpapi jótékonyág.** Püspök urunk Őméltósága, ki az egyházmegyei szükségleteket gondos figyelemmel kíséri, a fehésházi (Ung m.) templom részére 600 forintot, a madarászi iskola részére 100 forintot adományozott. — Ugyancsak az ő főpásztori intézkedéséből Mátészalkán a templom építése elintéztetett. Halmiban a templom-építés foganatba vétetett. Csapon pedig egy új plébániai lakház fölépíttetése közel jövőben kilátásban van. Továbbá püspök ur Őméltósága bőkezűségéből Ung megyében a lakárdi templom felszerelésére csinos szószék és főoltár kivitel alatt van; szintugy a surányi templom részére a főoltár munkában van; s az irgalmasnővérek nagykárolyi házi kápolnájában új oltár már föllátott.

— **Az irgalmas rend** tartományi főnökének Magyarországra és Horvátországra nézve újból **Füzy Szaniszló**, kir. tanácsos s a **Ferencz József** rend lovagja lett megválasztva.

— **A helybeli dalegyesület** f. hó 13-án a színházban **Szendy Árpád** jeles fiatal zongoraművész közreműködésével hangversenyt rendez.

— **A Szécsényi társulat** felügyelete alatt levő ovodák és gyermekmenházak vezetőivé ez évre következők, és pedig: **F.-Gyarmatra:** Rákóczy Mária, Körtvélyesre: Mártonfi Irén, Aranyos-Medgyesre: Bányai Zsuzsanna, N.-Majtényba: Gáspár Lenke, Sárköz-Ujlakra: Brunner Teréz, Gebére: Félégyházi Emma, Homokra: Pálincás Mária, Kaplonba: Kruppa Teréz, Csomaközre: Péresi Piroška, kinevezetnek, illetve eddigi állomásaikon továbbra is meghagyatnak. **Papp Ida** Kr.-Bétekről Erdődre, **Tar Róza** Kis-Majtényból Méhtelekre, **Nagy Ida A.**-Felsőfaluból Vámfaluba, **Székely Mária** Kis-Arból Sonkádra helyeztetnek. Miről az illetők azon meghagyással értesítettnek, hogy kiköltöztetésök végett az illető községek főbiráival mielőbb érintkezésbe tegyék magokat. **Homok**, május 2-án 1893. **Kovács Eduárd** társulati igazgató.

— **Az országgyűlési képviselő választók** névjegyzékének kiigazítása végett a megbízott összeíró küldöttség munkáját f. hó. 11-én a városház tanácstermében megkezdi, ahol a választási jogosultsággal bírók saját érdekeikben jelentkezhetnek.

— **Pályázat tanítói állásra.** A városi tanács a helybeli róm. kath. elemi fiiskolánál megüresedett tanítói állásra pályázatot hirdetett. A kérvények beadásának végső határidejéül f. év július 15-ik napja van kitűzve.

— **Emlékeztető.** A kath. legény-egyletnek f. hó 14-én este 7 órakor tartandó felolvasó-estélyére ujjal felhívjuk az érdeklődő közönség figyelmét. Az estélyen a Mária-társulat énekkara is közre fog működni **Méder Mihály** karmester ur vezetésével.

— **A szatmári asztalos ifjuság** f. hó 6-án rendezett tavaszi mulatsága a lövelde helyiségében nagyon szépen sikerült. A jelen voltak közt ott láttuk **Bodnár Gáspár** kath. legény-egyleti elnököt, ki szép beszédet intézett az ifjusághoz s többek közt megem-

lékezett arról a korról, mikor minden iparos szaktársulat önállóan rendezett ily tisztes és példás mulatságot. A beszédet lelkesült éljenzéssel kísérte a szépszámu hallgatóság. — A kedélyes mulatságnak csak a hajnali szürkület vetett véget. Dicséretet érdemel az ifjuság az ügyes és tapintatos rendezésért.

— **Előleges jelentés.** Hegyi Gyula, az európai kontinensen eddig első imitator, ki a budapesti nemzeti színház, valamint az ország összes nagyobb színpadain működött, magán színelőadást rendez e hó 28.-án Szatmáron. A „Pécsi Figyelő 1892, ápril 5.-számában Hegyi Gy. előadásáról a többiközt ezeket írja: ... „A művész nem kevesebb, mint 30 alakot utánzott. A művész úgy mika, valamint a nyelv és annak különböző dialektikai tekintetében valóban nagy mester. Bátoran mondhatni, miszerint több lapnak a művészre mondott kritikája, elismerő, dicsérő nyilatkozata legkevésbé sem túlzás, mert a mester pompásan kezeli tárgyát s bármely kényes műízléssel bíró közönség is megnézheti.“

— **Unicum permetező.** A számtalan meddő kísérletek után végre oly hazai gyártmányu peronospora-permetezőt állítottak elő, mely egyrészt kiküszöböli a meglevő rendszerűeknek összes hibáit, másrészt munkaképesség, minőség és tartósságra nézve a legelső külföldi gyártmányokkal fényesen kiálta a versenyt. A komplikált légüst mely csütörtököt mond, ha a tartány behorpad, az Unicumnál leljesen hiányzik. A légüstös szisztemájú permetezők, hogy be ne horpadjanak, tulságos erős vastartánnyal bírnak és így már üresen is nagyon nehezek, a legkisebb súlyuk 7¹/₁₀ kiló, holott az „Unicum“ permetezőnek erős és tartós, de rendkívül egyszerű szerkezete és könnyü vörösréztartánya lévén, tökéletesen felszerelve is bámulatos könnyü, csak 3¹/₂ kiló súlyu! E kézzel fogható nagy

előnyök révén az „Unicum“ szálló-permetező felülmúlja az összes eddig létező hazai és külföldi gyártmányokat és méltán tüntette ki az elsődíjjal arany éremmel az orsz. magyar kerti egyesület ezidei tavaszi kiállításán valamennyi belföldi és idegen versenyző permetezők közt. Az Unicum permetező kitűnőségét különben ama körülmény is bizonyítja, hogy Mauthner Ödön ismert magkereskedőnk, ki a jelesebb vivmányokat főleg hogy ha hazaiak, nagyon felkarolja, ezen szállópermetezőnek elárusító jogát egész Európára kiterjedőleg megszerezte.

Vasuti menetrend.

Érvényes 1893. május 1-től.

Állomások	Személy vonat	Vegy. vonat	Sz. vonat
Szatmár—Debreczen.			
M.-Sziget indul	11:41	6:06	1:40
Királyháza érkezik	2:01	7:54	4:50
Szatmár	4:00	9:22	9:35
Szatmár indul	4:15	9:30	7:22
Nagykároly érkezik	5:31	10:26	8:15
Debreczen	8:00	12:29	10:16
Budapest	1:50	8:40	6:20
*) Debreczentől gyorsvonat.			
Szatmár—Királyháza.			
Budapest (Debreczenig) ind.	7:00	1:55	8:25
Debreczen (gyorsvonat) érkezik	2:44	7:09	3:09
Nagykároly	5:20	10:13	5:24
Szatmár	6:27	11:29	6:26
Szatmár indul	6:37	11:54	6:36
Királyháza érkezik	7:50	1:31	7:45
M.-Sziget	10:10	4:36	10:10
Szatmár—Nagybánya.			
Nagybánya indul	6:00	3:00	
Szatmár érkezik	9:07	6:08	
Szatmár indul	10:10	7:27	
Nagybánya érkezik	1:25	10:38	

Az éjjeli idő (esti 6:00-tól reggeli 5:59-ig) a perzeket jelző számok aláhuzásával van kitüntetve.

Szerkesztői üzenetek.

- **É.-Amerika. Ithaka.** N. J. Ha a hajó el nem merül, a lap bizton kézbe kerül.
- **Bukovina, Istensegíts.** L. I. Köszönet! Köszöntés! Elmegyek, bár utamba vannak a hagyok.
- **Róma.** K. Gy. Remélünk, mig élünk.
- **Budapest,** dr. L. Mihelyt megérkeznek, ismertetni fogjuk; a közlötöket — fájdalom — régen tudjuk.
- **F. L.** Ha így terjed, kis idő múlva megüti az ezeret.
- **F. K.** Csak röviden és benső erővel!

Terményárak.

Május 3.

Termény métermázsánként	Szatmáron			
	frt	kr	frt	kr
Tiszta buza	—	—	8	7 80
Kétszeres	—	—	7 50	7 20
Rozs	—	—	6 90	6 70
Árpa	—	—	4 30	4 20
Zab	—	—	5 40	5 30
Tengeri	—	—	4 80	4 60
Kása	—	—	8 20	8 —
Fehér paszuly	—	—	4 30	4 —
Tarka	—	—	3 90	3 60
Szilva	—	—	26	25 50
„ füstölt	—	—	21	20 60
Repeze	—	—	—	—
Krumpli zsákja	—	—	1 90	1 60
Szalonna	—	—	45	43 —

Egy teljesen jó karban levő
**GŐZ- és CSÉPLŐGÉP-
GARNITURA**

2 1/2 lóerejű

teljes fölszereléssel együtt eladó.

A gép megtekinthető s a feltételek megtudhatók

KOLB VILMOS

tulajdonosnál Szatmáron

A „Vashiddal“ szemben.

1—3

A Cognac-Ipar részvény-társaság Budapesten.

Gyártmányai a nemzetközi
bor- és élelmezési kiállítás

juryje által

(udvari és egészségügyi tanácsos Vogel tanár eln.)

közegészségügyi szempontból a legmagasabb kitüntetést egyedül nyerték el és alábbi orvosi tekintélyek elismerésének örvendenek.

Dr. Angyán tanár
Dr. Kety tanár
Dr. Kézmásky tanár
Dr. Korányi tanár
Dr. Kovács tanár
Dr. Müller tanár
Dr. Réczey tanár
Dr. Stiller tanár
Dr. Tauffer tanár

A számos elismerő levelek közül, melyek igazolják, hogy ezen cognac-gyártmányt a legelső hely illeti, csak az alábbi közöljük egész terjedelemben:

Orsz. m. kir. chemiai és közp. vegykeresl. álmás
(Földmívelésü. m. kir. miniszterium.)

1437/1892.

IGAZOLVÁNY.

Az országos m. kir. chemiai intézet és központi vegykeresleti állomás részéről hivatalosan igazoltatik, hogy a **COGNAC-IPAR RÉSZVÉNYTÁRSASÁG** cognac-gyára a modern technikai és az egészségügyi követelményeknek megfelelőleg van berendezve s az ott gyártott készletből f. hó 21. napján hivatalosan vett (ötféle) cognac-minták **mindegyike kifogástalan jó minőségűnek** találtatott.
Budapest, 1892. október 28-an.
Az igazgató helyett:
Tóth s. k.

Sziveskedjék tehát csakis ezen gyártmányokat rendelni.
Mebizások intézendők a

**Cognac-Ipar
részvény-társasághoz
Budapesten.**

3
Kapható Szatmáron: Döry Dezső, Györy József, Morgethal Mihály, Ruprecht József, Szentpétery G., Toldy István, Wallon Henrik fia és Zommer K.-nál.

Birtok-eladás.

Nagy-Majtényban ujonnan felépített

házas-telek

külsőséggel együtt örök áron eladó. Értekezni lehet

Gruber Ferencz

10—10 gyámmal.

Várdomb utcán a katonai magazinnak emelete s padlása

magtárnak

vagy más hasonló célokra kiadó.

Értekezni lehet a püspöki konviktus gondnokával.

LEGALKALMASABB

ÜNNEPI AJÁNDÉKOK!

Van szerencsém a n. é. közönség szives figyelmét a

legalkalmasabb

elegans kivitelű bőr, — különféle és valódi

elefántcsontkötésű

IMAKÖNYVEKKEL

dusan felszerelt raktáramra felhívni.

Végül még a kiadásomban megjelent és általánosan kedvelt „Philothea“ czimű művet a „Mesterlegények vándorkönyvé“-t és

ÁJTATOSSÁG

A GYERMEKEK ELSŐ SZ. ÁLDOZÁSÁN.

Az egyházmegyei hatóság jóváhagyásával összeállított:

Dr. Binder András.

ajánlom a m. t. közönségnek és maradtam, b. megrendeléseit kérve, azoknak pontos elintézéséről előre is biztosítva

Szatmár, 1893. márczius hó.

Teljes tisztelettel

LÓVY MIKSA

könyv-, mű-, hangjegy és papírkereskedése.

Van szerencsém a nagyérdemű közönség tudomására hozni, hogy

folyó évi ápril 1-től

üzletemben azon czélból, hogy minden kívánalomnak megfelelni képes legyek, **férfi szabászon kívül egy első rendű**

női szabászt is szerződtettem,

a ki tekintve, hogy a fővárosban a legelső divatüzletekben hosszú időn keresztül, mint szabász működött, a női ruhák elkészítésénél a legmagasabb igényeknek megfelelni is képes leend.

Női felöltőkből ez alkalommal minta darabokat tartam, és megrendelés esetén bárminő állásu s a legújabbnak megfelelő női felsőket készítették.

Az idényre a legújabb tavaszi és nyári kelmék már megérkeztek.

Kérve szives megrendelésüket, magamat a mélyen tisztelt hölgy és férfi közönség becses pártfogásába ajánlva maradtam

6—

kiváló tisztelettel

Lengyel Imre.

Műhelyemben kezdő és már gyakorlott varróleányok azonnal alkalmazást nyerhetnek.

Midőn nagyrabecsült vevőimnek az eddig irányomban oly nagymérvben tanusított bizalomért köszönetet mondok, egyuttal van szerencsém tudomására hozni, hogy miután a kerékpár saison megérkezett, raktáromat a legjobb minőségű angol-, stayer- és gyermek

KERÉKPÁROKKAL

ugyszintén minden **kerékpár alkatrészekkel** elláttam és hogy azokat, ugyszintén a **varrógépeket** könnyű részletfizetésre, teljes jótállás mellett, a következő áron árusítom:

Kerékpárokat és pedig:

Egy valódi angol kerékpár	150—360 frtig
„ stayer	180—200 „
„ gyermek	7—80 „

Készpénzfizetésnél a fenti árakból 10% engedményt adok.

Varró gépek és pedig:

Egy nagy karika hajócska czipész-féle varró gép	szekrényvel	frt 116.—
„ „ „ „	„ nélkül	„ 110.—
„ „ „ „	szabó-féle „	szekrényvel „ 106.—
„ „ „ „	„ „	„ nélkül „ 100.—
„ kis „ „	czipész-féle „	szekrényvel „ 87.—
„ Adler kerék „	szabó-féle „	„ nélkül „ 100.—
„ „ „ „	családi 10. sz.	szekrényvel „ 90.—
„ „ „ „	8. sz.	„ „ 80.—
„ Singer „	„	„ „ 65.—
„ Westfalia „	„	„ „ 70.—
„ „ Anker „	„	„ „ 65.—
„ karika hajócska	„	„ „ 80.—
„ Westfalia kézzel és lábbal hajtható családi varrógép szekr.	„	„ 78.—
„ Nagy Hove czipész-féle	„	„ 70.—

A kerékpároknál egy részletvételnél az előleg 30—40 frtig.
A havi részletek 10—15 „
Nagy iparos gépeknél az előleg frt 10 „
Havi részletek frt 5 „
Családi varrógépek „ „ frt 5.— „
Havi részleteknél „ „ frt 4.— „

Készpénz fizetésnél úgy mint a kerékpároknál 10% engedményt adok.

Legyen szabad ezuttal a n. é. közönséget azon körülményre figyelmeztetnem, hogy az általam árusított gépek éppen oly **jók, tartósak, sőt jobbak s tartósabbak**, mint az **ugynevezett** „eredeti Singer-féle“ gépek! Hogy ezen állítás nem tulsz, azt bizonyítja azon körülmény, hogy a helybeli büntető törvényszék előtt az **ugynevezett** „eredeti Singer-féle“ gépszerkezet tollkással vághatóknak bizonyult egy a Rosenfeld volt varrógépkereskedő ellen megtartott tárgyalás közben előfordult próba alkalmával, míg az állítólag utánzott és roszminőségű gépek szerkezete a tollkésnek ellenáll, miről akármely szakértő az üzletemben meggyőződhetik.

Biztosítva a nagyrabecsült közönséget, hogy mint eddig, úgy ezután főtörekvésem lesz tisztelt vevőimet lelkiismeretesen, pontosan és gyorsan szolgálni ki, maradok

mély tisztelettel

Hubicki Frigyes.

5—